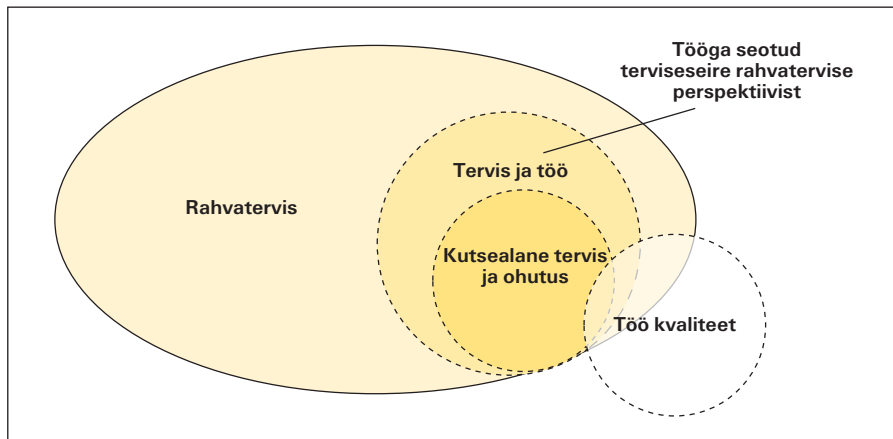

Töö mõju rahvatervisele

Töö on teatavalt üks tähtsaim rahva tervisliku seisundi mõjutaja. Seda peaks kajastuma ka Euroopa rahvatervise seiresüsteemides. TÖÖTERVISE projekti tulemusena ongi loodud indikaatorid, mis näitavad kuidas töö mõjutab rahvatervist ja mis aitavad tööga seotud terviseiret Euroopa tasandil ellu viia.

Antud projektis defineeriti tööga seotud rahvatervise seire ulatus võrreldes juba kasutusel olevate seiresüsteemidega, eriti sellistega, mis hõlmavad kutsealast tervishoidu, ohutust ja töökvaliteeti. Seda illustreerib alltoodud joonis.

Joonis 1: Tööga seotud terviseire ulatus rahvatervise perspektiivist.

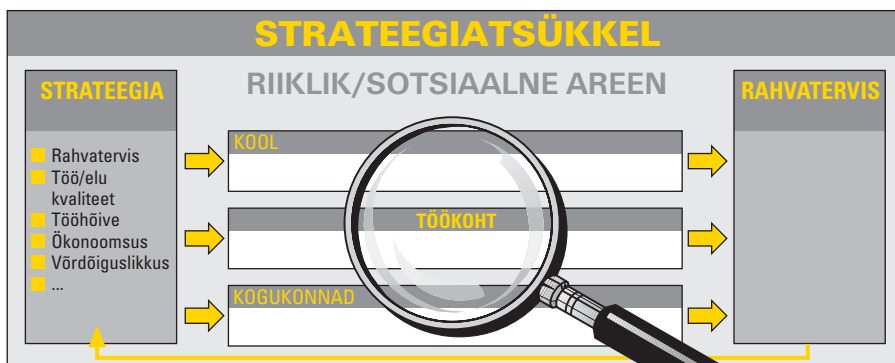
Terviseire kui strateegiatsükel

Tööga seotud terviseire peab andma ülevaate tööjõu tervislikust olukorrast. Selle teabe alusel saab võtta vajalikke meetmeid ja anda soovitusi töötervishoiu alaste tegevuste läbiviimiseks. Poliitikud võivad ja peavadki terviseiret kasutama vahendina, mille abil püstitatakse teatud eesmärged ja kontrollitakse nende eesmärkide täitmist. Erinevate taustsüsteemide, töökohtade, kogukondade ja koolide jaoks tuleb ette näha üldisi tegevussuuniseid, mille alusel kõrgetasemelist poliitilist strateegiat kohandatakse vastavale taustsüsteemile ning tuuakse kasutusse asjakohaseid tegevusi, mis lõpuks avaldavad mõju nendes taustsüsteemides viibivatele inimestele ja rahvatervisele üldiselt. Tulemuseks saadav mõju tervisele mõjutab omakorda uusi strateegiaid. Seda võibki nimetada strateegiatsükliks.

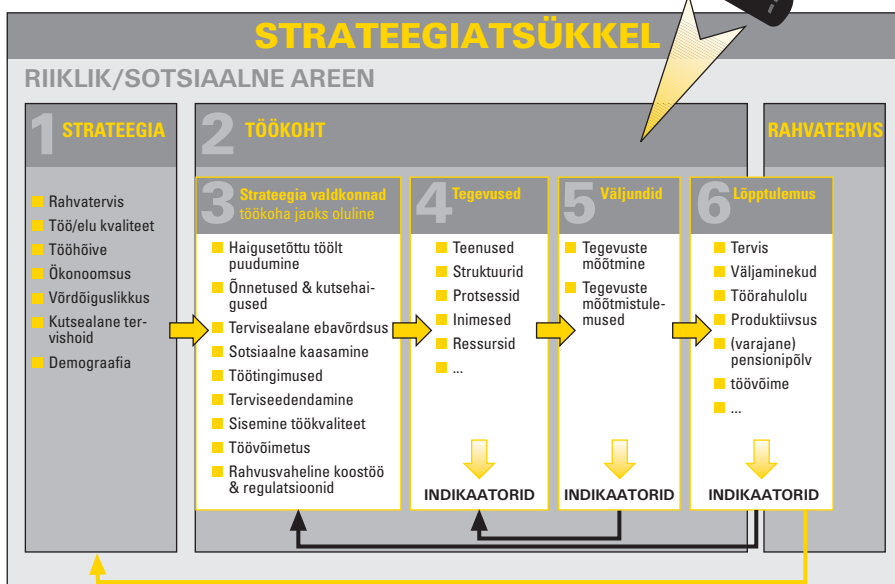
Alltoodud strateegiatsükel on mõeldud töökohtadele kui taustsüsteemile:

Töökohtade ja rahvatervise tulemuse seisukohalt on momendil kõige olulisemad alljärgnevad strateegiad:

- haiguste tõttu töölt puudumise optimeerimine
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamine
- tervisealase ebavõrdsuse vähendamine
- sotsiaalse kaasamise soodustamine
- töötingimuste parandamine
- terviseedenduse hoogustamine
- töövõime tõstmise ja töövõimetuse vähendamise alase töö hoogustamine
- sisemise töökvaliteedi tagamise täiustamine
- rahvusvaheliste koostöölepingute ja regulatiivaktide täiustamine

Joonis 2: Strateegiatsükel erinevates taustsüsteemides.

Joonis 3: Tööga seotud terviseire strateegiatsükli mudel rahvatervise perspektiivist. See mudel kajastab töö ja tervise seotud küsimusi laiemas poliitilises keskkonnas. Riiklik/sotsiaalne areen määratleb strateegiad (1), mis katavad paljusid elualasid (nt rahvatervis, elukvaliteet, võrdõiguslikkus, kutsealane tervishoid ja ohutus jne). Sinna hulka kuuluvad strateegiad, mis otseselt puudutavad töökohta (2) nt „tervisealase ebavõrdsuse vähendamine“, „haiguste tõttu töölt puudumise optimeerimine“ või „töötingimuste parandamine“ (3), mis lõpptulemusena omab märkimisväärset mõju tööjõu tervisele. Seda protsessi saab jälgida tööalase terviseire süsteemi raamistikus. Indikaatorid võivad kajastada töökohtade läbi viidavate tegevusi (4), väljundit (5) ja lõpptulemust (6).

Haiguste tõttu töölt puudumise vähendamise strateegiatsükel

Kuidas toimib selline tööga seotud tervisehoolduse strateegiatsükel näiteks haiguse tõttu töölt puudumise valdkonna puhul? Kui haiguse tõttu töölt puudumise tase on kõrge, võib valitsus kasutada kutsehaigusi ennetavaid meetmeid (nt toetades terviseedenduse alaseid tegevusi või pakkudes juhtkonnale vastavasisulist väljaõpet) ja soodustada haiguslehel olnud inimeste varasemat tööle tulekut (nt soodustades taastumist varasemas staadiumis). Tulemusena paranevad töötingimused, taastumine toimub varem ja töötajate elukvaliteet paraneb. Rahvatervise seisukohalt on lõpptulemuseks haigestumise eest makstavate hüvitiste ja toetuste vähenemine. Töölase tervisehoolduse süsteem kajastab kõiki neid etappe. Iga valdkonna puhul on välja töötatud indikaatorid, mis sobivad vastava ülaltoodud strateegiatsükli seire jaoks.

TÖÖTERVISE poolt väljapakutavate indikaatorite lühiloend

Tööga seotud tervisehoolduse sissetoomiseks Euroopa tasemel on vaja väiksearvulist kuid maksimaalselt olukorda kajastavaid indikaatoreid. Need on toodud allpool lühiloendis. Ekspertid valisid need välja ja neile anti hinnang rahvatervise, töötervisehoolduse ja tööohutuse, tööinspeksiooni ning sotsiaalkindlustuse perspektiivist. Tervise ja tervisesüsteemi lõppindikaatorid näitavad mõju töötingimustele. Mingil määral tuleb seetõttu neid indikaatoreid kohandada majandussektorite ja kutsealade lõikes näitamaks kuidas haigused on tööga seotud. Pakutud lühiloendi abil võib tööga seotud tervisehoolduse süsteem anda ligikaudse ülevaate riikide ja kogu Euroopa töölase tervisehooldusega seotud küsimusteringist. Siis võib toimuda üksikasjalikum analüüs, mille alusel saab välja töötada tegevusplaan.

Andmete võrreldavus

Kättesaadavaid andmeid tuleb ettevaatlikult võrrelda. Regulaarselt kogutavad andmed nt kutsehaiguste, tööõnnetuste või haiguse tõttu puudumiste kohta võivad suurel määral sõltuda iga riigi ja piirkonna struktuuride ja organisatsiooni ning teiste kohalike parameetrite tõttu. Teisalt riikidevaheliste andmete kogumise tulemused, nagu Euroopa töötingimuste uuringus kajastatud andmed, on üldiselt vähem tendentslikud, kuigi ka kultuurilised erinevused võivad samuti mõjutada vastuseid. Seda tuleb meele pidada, kui tehakse ülaltoodud indikaatorite abil riikidevahelisi võrdlusi. Soovitavam oleks ajavahemikupõhiselt teostada iga riigi teatud trendimuutuste seiret.

Tabel 1: Indikaatorite lühiloend

Üldised indikaatorid	Operatiivindikaatorid	Andmestiku hoidja
tööõnnetused	vt ESAWi operatiivdefiniitsioone; nt tõsiste tööõnnetusjuhtumite tase	Eurostat
kutsehaigused	vt EODSi operatiivdefiniitsioone; nt kutsehaigused, mis on tunnustatud majandustegevusest tulenevateks, ja haigused 100 000 töötaja kohta vastavalt tuvastussüsteemile	Eurostat
tööga seotud ohud tervisele	% töötajaskonnast, kes usub, et nende tervis ja turvalisus on töö tõttu ohustatud	Euroopa Fond
haiguse tõttu töölt puudumine	% töötajaskonnast, kes puudub kontrollnädalal töölt haiguse, vigastuse või ajutise töövõimatuse tõttu	Eurostat
töövõimetus	nt mõõduka töövõimetus või töövõimeliste isikute suhteline tõenäolisus tööl käia võrreldes sügava töövõimetuseta isikutega; % töötajaskonnast, kes väidab, et kannatab pikaajalise terviseprobleemi või töövõimetusel, mis tuleneb kutsealast	Eurostat
haiguste esinemine	haigestumus (levik või sagedus) vastavalt ICD põhigruppidele, mis jaguneb kutsealade ja majandussektorite lõikes	praegu andmed puuduvad
töö kvaliteet	nt registrid, mis puudutavad töötingimuste erinevaid aspekte (füüsilised töötingimused, psühholoogilised töötingimused, tööalane autonoomia, töö intensiivsus)	Eurostat; Euroopa Fond
terviseedendamise alased tegevused töökohas	nt ettevõtete %, kus viiakse ellu töökoha terviseedenduse alast tegevust	praegu andmed puuduvad
reintegratsioon / rehabilitatsioon	nt ettevõtete/asutuste %, kus viiakse läbi töötajaskonna (eeskätt töövõimetu töötajaskonna) reintegratsiooni alast tegevust, kui nad peale pikaajalist haigust tööle naasevad	praegu andmed puuduvad
vastavus OSH reeglilikule	nt ILO OHS konventsioone ratifitseerinud liikmesriikide %; ettevõtete %, mis on vastavuses seadusandluses ettenähtuga	ILO
kutsealasele tervisele ja ohutusele minevate kulude hulk	nt tervisehoolduse kogukulude % või rahvusliku kogutoodangu / sisemajanduse kogutoodangu %	praegu andmed puuduvad

Lühend: EODS = European Statistics on Occupational Diseases (Euroopa kutsehaiguste statistika), ESAW = European Statistics on Accidents at Work (Euroopa tööõnnetuste statistika), ILO = International Labour Organization (Rahvusvaheline tööorganisatsioon)